

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO  
SOCIALINIŲ REIKALŲ IR DARBO  
KOMITETO VEIKLOS XII SEIMO  
VI (PAVASARIO)  
SESIJOS METU**

**A T A S K A I T A**

Vilnius  
2019

## 1. BENDROJI INFORMACIJA

|                                                            |                                                                          |            |
|------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>1. Įstatymų ir kitų teisės aktų projektų svarstymas</b> |                                                                          |            |
| 1.1.                                                       | Seimo pavedimai komitetui                                                | <b>71</b>  |
|                                                            | Iš jų: kaip pagrindiniam komitetui                                       | 49         |
|                                                            | kaip papildomam komitetui                                                | 22         |
| 1.2.                                                       | ES teisės aktų svarstymas                                                | <b>8</b>   |
| 1.3.                                                       | Kitų komitetų prašymu pateiktos išvados                                  | -          |
| 1.4.                                                       | Komiteto iniciatyva sudarytos darbo grupės teisės aktų projektų rengimui | <b>1</b>   |
| <b>2. Posėdžiai ir klausymai</b>                           |                                                                          |            |
| 2.1.                                                       | Komiteto posėdžiai:                                                      | <b>34</b>  |
|                                                            | iš jų išvažiuojamieji                                                    | -          |
|                                                            | bendri posėdžiai su kitais komitetais                                    | -          |
| 2.2.                                                       | Klausymai                                                                | -          |
| <b>3. Parlamentinė kontrolė</b>                            |                                                                          |            |
| 3.1.                                                       | Svarstyta parlamentinės kontrolės klausimų                               | <b>10</b>  |
| <b>4. Pareiškimų ir raštų nagrinėjimas</b>                 |                                                                          |            |
| 4.1.                                                       | Gauta pareiškimų, raštų ir kitų dokumentų                                | <b>200</b> |
| 4.2.                                                       | Parengta atsakymų ir raštų                                               | <b>147</b> |
| <b>5. Renginiai</b>                                        |                                                                          |            |
| 51.                                                        | Surengta konferencijų, seminarų, diskusijų                               | <b>2</b>   |
| <b>6. Tarptautiniai ryšiai</b>                             |                                                                          |            |
| 61.                                                        | Surengta vizitų                                                          | <b>2</b>   |
| 62.                                                        | Priimta delegacijų                                                       | <b>1</b>   |

## 2. AKTUALIAUSI KOMITETO DARBAI

### 2.1. SEIMO 2019 M. PAVASARIO (VI) SESIJOJE PRIIMTI ĮSTATYMAI SOCIALINĖJE IR DARBO SRITYSE

| ĮSTATYMAS                                                                                                                             | NUOSTATOS                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b><u>SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMAI</u></b>                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 10 straipsnio pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2048<br><br>(priimtas 2019-04-11)    | Įstatymu nustatyta, kad iki Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės (JK) išstojimo iš Europos Sąjungos (ES) dienos įgytas pensijų socialinio draudimo stažas apskaičiuojamas koordinavimo reglamentuose nustatyta tvarka. Tai leis užtikrinti, kad nustatant teisę į pensiją bus atsižvelgta į JK iki išstojimo iš ES dienos įgytą stažą ir asmuo nepraras įgytų teisių į pensiją. Tokia nuostata ypač aktuali Lietuvos Respublikos piliečiams, kurie dirbo JK gana ilgą laiką ir be draudimo laikotarpių sumavimo principo gali neįgyti teisės į socialinio draudimo pensiją Lietuvoje.<br>Šis įstatymas įsigalioja JK išstojimo iš ES dieną.                                                                                                                                                                       |
| <b>Valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 4 straipsnio pakeitimo įstatymą</b> Nr. XIII-2050<br><br>(priimtas 2019-04-11) | Įstatymu nustatyta, kad asmenys, kurie iki Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės (JK) išstojimo iš Europos Sąjungos dienos (ES) buvo komandiruoti iš šios valstybės į Lietuvos Respubliką ir kuriems, vadovaujantis Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentais, buvo nustatyta JK taikytina teisė (valstybinio socialinio draudimo mokesčius tokie asmenys moka JK), Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalies taikymo tikslais išlaiko savo statusą iki nustatyto komandiravimo termino pabaigos.<br>Priėmus pakeitimus, bus užtikrintas šių komandiruotų asmenų veiklos ir socialinių garantijų tęstinumas JK. Šiems asmenims, nereikės mokėti valstybinio socialinio draudimo įmokų ir JK, ir Lietuvoje.<br>Šis įstatymas įsigalioja JK išstojimo iš ES dieną. |
| <b>Ligos ir motinystės socialinio</b>                                                                                                 | Įstatymu sudaryta galimybė tėvams (įtėviams) ar globėjams <b>prižiūrėti ir pagal pradinio ugdymo</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>draudimo įstatymo Nr. IX-110 5 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2162</p> <p>(priimtas 2019-05-30)</p> <p>Įsigalioja 2020-01-01.</p>                                                                                                                                                                                                       | <p><b>programą ugdomą vaiką, gaunant ligos socialinio draudimo išmoką</b> iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto (kuri mokama ne ilgiau kaip 14 kalendorinių dienų), kai švietimo įstaigose nustatytas infekcijų plitimą ribojantis režimas.</p> <p>Iki įstatymo įsigaliojimo teisė gauti ligos socialinio draudimo išmoką pirmiau minėtu atveju nustatyta tik vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programą, priežiūrai.</p> <p><i>Valstybinio socialinio draudimo fondo (VSDF) valdybos preliminariais duomenimis Įstatymui įgyvendinti reikės apie 5,6 mln. eurų papildomų VSDF biudžeto lėšų per metus.</i></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p><b>Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 5, 22, 23 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2323</p> <p>(priimtas 2019-07-11)</p> <p>Įsigalioja 2020-01-01.</p>                                                                                                                                                                | <p>Vienam iš tėvių vaiko priežiūros atostogų metu (24 mėnesių trukmės) bus mokama nuo kompensuojamojo uždarbio dydžio priklausanti vaiko priežiūros išmoka iš Valstybinio socialinio draudimo fondo (VSDF) biudžeto lėšų, neatsižvelgiant į vaiko amžių, bet ne ilgiau iki vaikui sukaks 18 metų. Įstatymu siekiama nustatyti didesnes paskatas įsivaikinti vyresnius negu dvejų metų vaikus.</p> <p>Įstatymo nuostatos bus taikomos po šio įstatymo įsigaliojimo (2020-01-01) įvaikintų vaikų tėvams.</p> <p>Iki įstatymo įsigaliojimo vaiko priežiūros išmokų mokėjimas iš VSDF biudžeto numatytas apdraustajam asmeniui vaiko priežiūros atostogų metu, tik kol vaikui sueis vieni arba du metai, o jeigu įvaikintas vaikas yra vyresnis, negu du metai, mokama ne nuo kompensuojamojo uždarbio priklausanti, bet fiksuota 8 bazinių socialinių išmokų dydžio (2019 metais - 304 Eur) išmoka iš valstybės biudžeto.</p> <p><i>Valstybinio socialinio draudimo fondo (VSDF) valdybos duomenimis Įstatymui įgyvendinti reikės papildomų VSDF biudžeto lėšų (prognozuojant, kad bus įvaikinta 70 vaikų per metus).</i></p> <p><b>2020 m. – 603 tūkst. Eur; 2021 m. - 952,8 tūkst. Eur; 2022 m.- 1 007,1 tūkst. Eur.</b></p> <p><i>Prognozuojama, kad bus sutaupoma valstybės biudžeto lėšų (per metus) – 255 tūkst. Eur.</i></p> |
| <p style="text-align: center;"><b><u>VAIKO TEISIŲ APSAUGOS REFORMOS ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMAI</u></b></p>                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p><b>Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 2, 3, 4, 9, 12, 14, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 41, 42, 43, 49, 50 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 36<sup>1</sup>, 36<sup>2</sup>, 36<sup>3</sup>, 36<sup>4</sup>, 36<sup>5</sup> straipsniais ir 38, 39, 40 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas</b> Nr. XIII-2035</p> | <p>Įstatymu siekta įtvirtinti tokius saugiklius, kad vaikas iš šeimos galėtų būti paimtas tik kraštutiniu atveju, t. y. tik kai šeimoje išlieka realus pavojus vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, galintis sukelti reikšmingą žalą vaiko sveikatai ar grėsti jo gyvybei. Be to, įstatyme atsisakoma grėsmės vaikui lygių nustatymo, numatant vaiko situacijos vertinimą, kuomet būtų vertinamas pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikis arba vaiko apsaugos poreikis.</p> <p>Kaip vienas pirmųjų įstatymo įgyvendinimo principų įvardijamas biologinės šeimos prioriteto principas, kuomet priimant sprendimus ar imantis bet kokių veiksmų, susijusių su vaiku, turi būti atsižvelgiama į vaiko prigimtine teisę augti biologinėje šeimoje ir išsaugoti giminystės ryšius, jeigu tai neprieštarauja vaiko interesams. Taip pat nustatoma, kad vaikų ir tėvų atskyrimas prieš jų valią galimas tik kraštutiniu atveju, kai, atsižvelgiant į</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>(priimtas 2019-04-11)</p> <p>Visos įstatymo nuostatos įsigalioja 2020 m. sausio 1 d.</p>                                                                                                                                                             | <p>geriausius vaiko interesus, tai yra neišvengiama ir būtina, siekiant apsaugoti vaiką nuo realaus pavojaus jo fiziniam ir psichiniam saugumui, sveikatai ar gyvybei arba reikšmingos žalos jo sveikatai atsiradimui, ir nėra galimybių vaikui apsaugoti kitais būdais.</p> <p>Įstatyme įtvirtinamas naujas – vaiko laikinosios priežiūros institutas, t. y. visuma veiksmų, užtikrinančių vaikui saugią aplinką, tėvams ar kitiems vaiko atstovams pagal įstatymą išlaikant teises ir pareigas. Vaiko laikinąją priežiūrą siūloma taikyti tais atvejais, kuomet, nors ir nustatomas vaiko apsaugos poreikis, bet pati šeima suvokia susidariusią situaciją ir siekia spręsti iškilusias problemas. Tokiais atvejais atsiranda galimybė pasitelkti giminaičių ar kitų artimų asmenų pagalbą užtikrinant vaiko saugumą, arba vaikas su tėvais ar vienu iš tėvų galės būti apgyvendinamas krizių centre.</p>         |
| <p><b>Išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 3, 16, 17, 19, 21 straipsnių, trečiojo skyriaus pavadinimo pakeitimo ir įstatymo papildymo 12<sup>1</sup> straipsniu įstatymas Nr. XIII-2091</b></p> <p>(priimtas 2019-04-26)</p> <p>Įsigalioja 2020-01-01.</p> | <p>Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. XIII-2035 <u>lydimasis įstatymas</u>.</p> <p>Įstatymu įteisinama nauja – vaiko laikinosios priežiūros išmoka, kuri skiriama Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nustatyta tvarka nustačius apsaugos vaikui poreikį jo laikinosios priežiūros ar laikino apgyvendinimo pas fizinius asmenis metu. Numatomas išmokos dydis – 228 eurai (t. y. 6 bazinių socialinių išmokų dydžio) per mėnesį ir skiriama vaiką prižiūrinčiam asmeniui už kiekvieną laikinai prižiūrimą ar laikinai apgyvendintą vaiką.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p><b><u>UŽIMTUMO ĮSTATYMAI</u></b></p>                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>Užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 22 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2133</b></p> <p>(priimtas 2019-05-28)</p> <p>Įsigalioja 2020-01-01.</p>                                                                                           | <p>Įstatymu sudaroma galimybė bedarbio statusą suteikti asmenims, vykdantiems individualią žemės ūkio veiklą, jei žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokestinį laikotarpį, nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d., bus mažesnis už 4 ekonominio dydžio vienetus.</p> <p>Šiuo metu individualią žemės ūkio veiklą vykdantys darbingo amžiaus asmenys, neatsižvelgiant į gaunamas pajamas ar dažniausiai dirbamą kitą darbą ir mokamas socialinio draudimo įmokas, netekę darbo, galimybės naudotis Užimtumo tarnybos paslaugomis iš esmės neturi. Todėl įstatymo pakeitimais siūloma pakeisti bedarbio statuso suteikimo sąlygas individualią žemės ūkio veiklą vykdantiems asmenims, siekiant jų greitesnės integracijos į darbo rinką bei užtikrinant realią valstybės paramą netekus darbo.</p> |

|                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 1 straipsnio pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2082</p> <p>(priimtas 2019-04-26)</p> | <p>Asmenų perkėlimo į Lietuvos Respubliką įstatymo Nr. XIII-2077 (numatančio teisę humanitarinės krizės ištiktoje užsienio valstybėje ar jos dalyje nuolat gyvenantiems LR piliečiams, lietuvių kilmės asmenims, asmenims, pagal LR pilietybės įstatymą turintiems teisę atkurti LR pilietybę, ir jų šeimos nariams ir (ar) globojamiems nepilnamečiams vaikams atvykti nuolat gyventi į Lietuvos Respubliką ir integruotis Lietuvos visuomenėje) lydinčias techninis projektas.</p>                                                                                                                                                                                                             |
| <p><b><u>DARBO TEISĖS ĮSTATYMAI</u></b></p>                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p><b>Darbo kodekso 179 straipsnio pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2009</p> <p>(priimtas 2019-03-21)</p>                | <p>Įstatymo tikslas - sudaryti profesinėms sąjungoms galimybę steigti įmonėse, įstaigose ar organizacijose savo padalinius. Įstatyme nustatyta, kad nacionaliniu, šakos ar teritoriniu lygmeniu veikiančios profesinių sąjungų organizacijos pagal savo įstatuose nustatytą tvarką turi teisę steigti savo padalinius. Tokie padaliniai laikomi darbdavio lygmeniu veikiančiomis profesinėmis sąjungomis ir turi visas darbuotojų atstovų teises ir pareigas, numatytas šiame kodekse ir kituose teisės aktuose, jeigu jų nariais steigimo momentu yra atitinkamai ne mažiau kaip 20 to darbdavio darbuotojų arba ne mažiau kaip 1/10 visų to darbdavio darbuotojų, bet ne mažiau kaip trys.</p> |
| <p><b>Darbo kodekso 123 straipsnio pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2092</p> <p>(priimtas 2019-04-26)</p>                | <p>Įstatymas buvo priimtas siekiant parodyti ir ugdyti išskirtinę pagarbą „Tautiškai giesmei“, Lietuvos Respublikos himnui, bei skatinti jau daugiau kaip dešimtmetį puoselėjamą tradiciją, kuomet liepos 6 dieną, 21 valandą, Lietuvos piliečiai visame pasaulyje vienu metu gieda "Tautišką giesmę". Taigi šiuo pakeitimu yra nustatoma, kad liepos 6-oji yra Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) ir Tautiškos giesmės diena.</p>                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p><b>Darbo kodekso 25 ir 139 straipsnių pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2327</p> <p>(priimtas 2019-07-19)</p>          | <p>Įstatymu sudaryta galimybė asmenims, dalyvaujantiems darbo konkurse, iš anksto žinoti apie savo būsimo darbo užmokesčio dydį. Taigi Darbo kodeksas yra papildytas nuostata, kad darbo skelbime darbdavys privalo nurodyti informaciją apie siūlomo bazinio (tarifinio) darbo užmokesčio (valandinio atlygio arba mėnesinės algos, arba pareiginės algos pastoviosios dalies) dydį ir (arba) dydžio intervalą, išskyrus įstatymuose numatytus atvejus.</p>                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>Darbo kodekso 123 straipsnio pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2415</p> <p>(priimtas 2019-08-22)</p>                | <p>Įstatymu lapkričio 2-oji – Mirusiųjų atminimo (Vėlinių) diena paskelbta nedarbo diena, tuo pačiu sudaryta galimybė Lietuvos žmonėms puoselėti mūsų kultūrai išskirtines mirusiųjų pagerbimo tradicijas ir įgyvendinti UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo konvenciją.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Atmintinų dienų įstatymo Nr. VIII-397 1 straipsnio pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2417<br>(priimtas 2019-08-22)                   | <p>Pagrindinis šio įstatymo tikslas – suderinti Atmintinų dienų įstatymo nuostatas su Darbo kodekso nuostatomis.</p> <p>Įstatymu lapkričio 2-oji – Mirusiųjų atminimo (Vėlinių) diena išbraukiama iš atmintinų dienų sąrašo, nes Seimas priėmė Darbo kodekso pataisas, kuriomis lapkričio 2-oji – Mirusiųjų atminimo (Vėlinių) diena pripažinta šventine diena.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Seimo rezoliucija „Dėl tolimųjų reisų vairuotojų socialinės padėties gerinimo“</b> Nr. XIII-2100<br><br>(priimta 2019-05-07)        | <p>Rezoliucija Seimas įsipareigojo stiprinti parlamentinę tolimųjų reisų vairuotojų darbo sąlygų priežiūros sistemos kontrolę; rekomendavo Vyriausybei siekti tolimųjų reisų vairuotojų darbo užmokesčio ir komandiruočių dienpinigių geresnio santykio; paskatino Vyriausybę pradėti intensyvų tarptautinį dialogą su transporto sektoriuje konkuruojančiomis šalimis dėl tolimųjų reisų vairuotojų socialinių garantijų solidaraus didinimo; paragino Vyriausybę teikti siūlymus ir ekspertinę pagalbą socialinio dialogo būdu sprendžiant tolimųjų reisų vairuotojų darbo ir socialines problemas, būtent dėl darbo, poilsio ir atostogų laiko nesilaikymo, dėl mokamų atostogų nesuteikimo ir darbo švenčių dienomis apmokėjimo, dėl vertimo prašyti nemokamų atostogų, dėl per pusę mažinamų komandiruočių dienpinigių, dėl nederinamo komandiruočių laiko, dėl iš darbo užmokesčio daromų neteisėtų atskaitymų ir rinkliavų, dėl draudimo važiuoti saugiais mokamais keliais, dėl profesinės psichosocialinės rizikos vertinimo nebuvimo, dėl raštu tinkamai neįforminamų komandiruočių, algalapių, darbo užmokesčio išskaitų ir kita.</p> |
| <b><u>VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMAI</u></b>                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 15<sup>1</sup> straipsnio pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2300<br><br>(priimtas 2019-07-09) | <p>Įstatymo tikslas - išvengti nepagrįsto (dėl pensijų, ligos, motinystės ir sveikatos draudimo įmokų perkėlimo iš draudėjo apdraustajam, dėl kurio Respublikos Prezidento darbo užmokestis padidėtų 1,289 karto) Respublikos Prezidento sutuoktinio valstybinės pensijos didėjimo (techninis pakeitimas būtinas dėl mokesčių reformos).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Prezidento įstatymo Nr. I-56 14, 17, 19 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2301<br><br>(priimtas 2019-07-09)         | <p>Įstatymo tikslas – Konstitucinio Teismo nutarimo įgyvendinimas (teisinis Respublikos Prezidento bei jo sutuoktinio materialinių ir socialinių garantijų, nutrūkus Respublikos Prezidento įgaliojimams, reguliavimas atitiks Konstituciją). Taip pat bus nustatyta, kad Respublikos Prezidento atminimas įamžinamas valstybės lėšomis Vyriausybės ir jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Asmenų, nukentėjusių nuo 1939-1990 metų okupacijų, teisinio</b>                                                                     | <p>Tremtiniais bus prilyginti ir tie asmenys, kurie gimė buvusių politinių kalinių ar tremtinių šeimose, pasibaigus tėvų kalinimo ar tremties laikui, bet dėl administracinių ar kitų apribojimų negalėjo sugrįžti į Lietuvą.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>statuso įstatymo Nr. VIII-342 5 straipsnio pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2325</p> <p>(priimtas 2019-07-11)</p> <p>Įsigalioja 2020-01-01.</p>                                                                   | <p>Pakeitimas suteiks teisę įgyti tremtinio statusą asmenims, kuriems toks statusas iki šiol nebuvo pripažintas, nes asmuo buvo gimęs jau pasibaigus tokio asmens tėvų reabilitavimo pažymėjimuose nurodytam represavimo laikotarpiui.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <p><b><u>PINIGINĖS SOCIALINĖS PARAMOS ĮSTATYMAI</u></b></p>                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p><b>Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 17 straipsnio pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2261</p> <p>(priimtas 2019-06-27)</p> <p>Įsigaliojo 2019-07-04 (nuo paskelbimo)</p> | <p>Įstatymu įtvirtinta, kad skiriant piniginę socialinę paramą, į bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens gaunamas pajamas, įskaitant turtinės ar neturtinės žalos atlyginimą (įtraukiant vienkartinę netekto darbingumo kompensaciją), neįskaitomos draudimo išmokos, mokamos pagal turto draudimo, civilinės atsakomybės draudimo, bei sveikatos draudimo sutartis patirtiems nuostoliams atlyginti.</p>                                                                                                                                                  |
| <p><b>Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 17 straipsnio pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2262</p> <p>(priimtas 2019-06-27)</p> <p>Įsigaliojo 2019-07-04 (nuo paskelbimo)</p> | <p>Įstatymu nustatyta, kad skiriant piniginę socialinę paramą, į bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens gaunamas pajamas įskaitoma 70 procentų individualios veiklos pajamų, gautų verčiantis veikla pagal individualios veiklos vykdymo pažymą (išskyrus asmenų iki 18 metų pajamas).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <p><b>Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 17 straipsnio pakeitimo įstatymas</b> Nr. XIII-2324</p>                                                                            | <p>Įstatymu įtvirtinta, kad nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. skiriant piniginę socialinę paramą, išmoka vaikui ir toliau būtų neįskaitoma į vieno gyvenančio asmens ar visų bendrai gyvenančių asmenų, auginančių vaikus, gaunamas pajamas. Socialinė parama, skiriama kitais Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme nenumatytais atvejais ir mokamą iš savivaldybių biudžetų (vienkartinė, tikslinė, sąlyginė, periodinė pašalpa), skiriant piniginę socialinę paramą, į pajamas neįskaitoma. Nuo 2020 m. sausio 1 d. skiriant piniginę socialinę</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>(priimtas 2019-07-11)</p> <p>Atskiros nuostatos įsigaliojo 2019-07-24 (nuo paskelbimo), įsigalioja 2019-09-01 ir 2020-01-01</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>paramą, vaiko laikinosios priežiūros išmoka (nauja išmokos rūšis, skiriama Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nustatyta tvarka, nustačius apsaugos vaikui poreikį) neįskaitoma į vaiką laikinai prižiūrinčio asmens gaunamas pajamas. Socialinę riziką patiriantiems asmenims išmokos dydis pinigineis lėšomis gali viršyti 50 procentų paskirtos išmokos dydžio, kai tokia rekomendacija teikiama atvejo nagrinėjimo posėdyje, o kai šeimai atvejo vadyba netaikoma - atsižvelgiant į socialinio darbuotojo, dirbančio su šeima, rekomendaciją. Ši nuostata įsigaliojo 2019 m. liepos 24 d. (nuo įstatymo paskelbimo).</p> |
| <p><b><u>UŽSIENIEČIŲ SOCIALINĖS GARANTIJOS</u></b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p style="text-align: center;"><b>Įstatymą „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo 28, 33, 36, 40, 43, 50, 58 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 49<sup>5</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-2040 ir Įstatymą „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-864 12, 15, 19 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-2041 lydintys įstatymai:</b></p> <p style="text-align: center;">(priimti 2019-04-11)</p> <p style="text-align: center;">Įsigalioja JK išstojimo iš ES dieną.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>Išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 1, 2, 5, 6, 7, 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2042</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Įstatymu įtvirtinta teisė Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės (JK) piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvoje ir kurie ne mažiau kaip 3 mėnesius gyvena Lietuvoje (šios valstybės piliečiams darbuotojams (taip pat savarankiškai dirbantiems asmenims) ir jų šeimos nariams reikalavimas ne mažiau kaip 3 mėnesius gyventi Lietuvoje netaikomas), tomis pačiomis sąlygomis kaip ir Europos Sąjungos (ES) piliečiams ir jų šeimos nariams gauti išmokas vaikams.</p>                                                                                         |
| <p><b>Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 1 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2043</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Įstatymu nustatyta teisė JK piliečiams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvoje, ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvoje, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir ES piliečiams ir jų šeimos nariams pasinaudoti Lietuvoje veikiančia neįgaliųjų socialinės integracijos sistema.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>Paramos mirties atveju įstatymo Nr. I-348 5 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2044</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>Įstatymu įtvirtinta teisė, mirus JK piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvoje, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir ES piliečiams ir jų šeimos nariams, laidojančiam asmeniui gauti laidojimo pašalpą.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p><b>Piniginės socialinės paramos</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Įstatymu nustatyta teisė JK piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 1 ir 2 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2045</b>                                                                                                                                                                                                       | Lietuvoje ir kurie ne mažiau kaip 3 mėnesius gyvena Lietuvoje (šios valstybės piliečiams darbuotojams (taip pat savarankiškai dirbantiems asmenims) ir jų šeimos nariams reikalavimas ne mažiau kaip 3 mėnesius gyventi Lietuvoje netaikomas), tomis pačiomis sąlygomis kaip ir ES piliečiams ir jų šeimos nariams gauti piniginę socialinę paramą nepasiturintiems gyventojams.                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 1 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2046</b>                                                                                                                                                                                                                            | Įstatymu įtvirtinta, kad šalpos išmokos, paskirtos JK piliečiams ir jų šeimos nariams iki JK išstojimo iš ES dienos, bus mokamos įstatymo nustatytais sąlygomis iki teisės į šią išmoką pabaigos.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Tikslinių kompensacijų įstatymo Nr. XII-2507 1 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2047</b>                                                                                                                                                                                                                 | Įstatymu nustatyta, kad tikslinės kompensacijos, paskirtos JK piliečiams ir jų šeimos nariams iki JK išstojimo iš ES dienos, bus mokamos įstatymo nustatytais sąlygomis iki teisės į šią išmoką pabaigos.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 10 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2048</b>                                                                                                                                                                                                              | Įstatymu įtvirtinta, kad iki JK išstojimo iš ES dienos įgytas pensijų socialinio draudimo stažas apskaičiuojamas koordinavimo reglamentuose nustatyta tvarka. Tai leis užtikrinti, kad nustatant teisę į pensiją bus atsižvelgta į JK iki išstojimo iš ES dienos įgytą stažą ir asmuo nepraras įgytų teisių į pensiją. Tokia nuostata ypač aktuali Lietuvos Respublikos piliečiams, kurie dirbo JK gana ilgą laiką ir be draudimo laikotarpių sumavimo principo gali neįgyti teisės į socialinio draudimo pensiją Lietuvoje.                                                                                                                                                                   |
| <b>Valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 4 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2050</b>                                                                                                                                                                                                          | Įstatyme nustatyta, kad asmenys, kurie iki JK išstojimo iš ES dienos buvo komandiruoti iš šios valstybės į Lietuvos Respubliką ir kuriems, vadovaujantis Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentais, buvo nustatyta JK taikytina teisė (valstybinio socialinio draudimo mokesčius tokie asmenys moka JK), Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalies taikymo tikslais išlaiko savo statusą iki nustatyto komandiravimo termino pabaigos. Priėmus pakeitimus, bus užtikrintas šių komandiruotų asmenų veiklos ir socialinių garantijų tęstinumas JK. Šiems asmenims, nereikės mokėti valstybinio socialinio draudimo įmokų ir JK, ir Lietuvoje. |
| <p align="center"><b>Įstatymą „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymą Nr. XIII-2338 lydintys įstatymai:</b></p> <p align="center">(priimti 2019-07-16):</p> <p align="center">[sigalioja 2019-09-01. Su JK išstojimu iš ES susijusios nuostatos įsigalios JK išstojimo iš ES dieną.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>- Užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 1, 35, 56, 57, 58 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 30<sup>1</sup> straipsniu įstatymas Nr. XIII-2341</b>                                                                                                                                                             | Šiuo įstatymu tobulinamas teisinis reglamentavimas dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo darbo ar kitos teisėtos veiklos tikslais, įgyvendinti priemonės, kurios leistų supaprastinti ir pagreitinti imigracijos procedūras, kartu mažinti galimybes jomis piktnaudžiauti ir stiprinti užsieniečių teisėto buvimo kontrolę. Viena iš siūlomų naujovių – įvesti kvotas užsieniečiams, kuriems netaikomas atitikties Lietuvos darbo rinkos poreikiams vertinimas (nereikia gauti leidimo dirbti ir nėra priimamas Užimtumo tarnybos sprendimas dėl užsieniečio darbo atitikties                                                                                                                   |

|                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                             | Lietuvos darbo rinkos poreikiams), kai jie atvyksta dirbti pagal profesiją, įtrauktą į trūkstančių Lietuvos darbo rinkoje profesijų sąrašą pagal ekonominės veiklos rūšis.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>- Išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 1, 2, 5, 6, 7, 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2342</b>                              | Įstatymu įtvirtinta teisė Australijos, Japonijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos, o po JK išstojimo iš ES dienos – ir JK, piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvoje ir kurie ne mažiau kaip 3 mėnesius gyvena Lietuvoje (šių valstybių piliečiams darbuotojams (taip pat savarankiškai dirbantiems asmenims) ir jų šeimos nariams reikalavimas ne mažiau kaip 3 mėnesius gyventi Lietuvoje netaikomas), tomis pačiomis sąlygomis kaip ir ES piliečiams ir jų šeimos nariams, gauti išmokas vaikams.                                   |
| <b>- Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 1 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2343</b>                              | Įstatymu nustatyta teisė Australijos, Japonijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos, o po JK išstojimo iš ES dienos – ir JK, piliečiams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvoje, ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti laikinai gyventi Lietuvoje, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir ES piliečiams ir jų šeimos nariams, pasinaudoti Lietuvoje veikiančia neįgaliųjų socialinės integracijos sistema.                                                                                                                                                                    |
| <b>- Paramos mirties atveju įstatymo Nr. I-348 5 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2344</b>                                           | Įstatymu įtvirtinta teisė, mirus Australijos, Japonijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos, o po JK išstojimo iš ES dienos – ir JK, piliečiams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvoje, ir jų šeimos nariams, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir ES piliečiams ir jų šeimos nariams, laidojančiam asmeniui gauti laidojimo pašalpą.                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>- Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 1 ir 2 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2345</b> | Įstatymu nustatyta teisė Australijos, Japonijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos, o po JK išstojimo iš ES dienos – ir JK, piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvoje ir kurie ne mažiau kaip 3 mėnesius gyvena Lietuvoje (šių šalių piliečiams darbuotojams (taip pat savarankiškai dirbantiems asmenims) ir jų šeimos nariams reikalavimas ne mažiau kaip 3 mėnesius gyventi Lietuvoje netaikomas), tomis pačiomis sąlygomis kaip ir ES piliečiams ir jų šeimos nariams, gauti piniginę socialinę paramą nepasiturintiems gyventojams. |
| <b>- Šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 1 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2346</b>                                                   | Įstatymu įtvirtinta teisė Australijos, Japonijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos, o po JK išstojimo iš ES dienos – ir JK, piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvoje, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir ES piliečiams ir jų šeimos nariams, gauti šalpos išmokas.                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>- Tikslinių kompensacijų įstatymo Nr. XII-2507 1 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2347</b>                                        | Įstatymu nustatyta teisė Australijos, Japonijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos, o po JK išstojimo iš ES dienos – ir JK, piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvoje, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir ES piliečiams ir jų šeimos nariams, gauti tikslines kompensacijas.                                                                                                                                                                                                                                                               |

## 2.2. EUROPOS SĄJUNGOS (ES) REIKALŲ SVARSTYMAS IR SPRENDIMAS

2019 m. kovo 20 d. posėdyje kaip specializuotas Komitetas apsvaustė **EK pasiūlymą dėl EP ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos socialinės apsaugos koordinavimo sritys nenumatytų atvejų priemonės, taikytinos Jungtinei Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystei išstojus iš Europos Sąjungos (Nr. KOM(2019)53 galutinis / Nr. ES-19-24)** (pasiūlymas aktualus Lietuvai), Komitetas pritarė LR pozicijai (rengė Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) ir nusprendė, kad nėra galimo prieštaravimo subsidiarumo principui dėl šių priežasčių:

- Pasiūlymas yra viena iš nenumatytų atvejų priemonių, kurios reikalingos sumažinti rizikai, kurią sukeltų JK išstojimas iš ES nesudarius Susitarimo dėl išstojimo;

- Pasiūlymo teisinis pagrindas yra tinkamas, kadangi:

- Pasiūlymu siekiama užtikrinti ES valstybių narių ir JK piliečių, asmenų be pilietybės, pabėgėlių, taip pat visų šių asmenų šeimos narių ir maitintojo netekusių asmenų, kuriems iki 2019 m. kovo 30 d. situacijose, susijusiose su JK, yra ar buvo taikomi vienos ar daugiau ES valstybių narių teisės aktai, socialinės apsaugos teisės, pagrįstas faktais ir įvykiais, kurie įvyko iki išstojimo dienos, kai JK dar buvo ES valstybė narė, taip pat iki tos dienos pasibaigusiais draudimo, (savarankiško) darbo ar gyvenimo šalyje laikotarpiais; taip pat užtikrinti vienodą socialinės apsaugos principų (vienodo požiūrio, sulyginimo ir sumavimo) taikymą vienašaliu lygmeniu. Šie Pasiūlymo tikslai atitinka Pasiūlymo pagrindą – Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 48 straipsnį. Pagal šio straipsnio 1 pastraipą (cit.) „Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, socialinės apsaugos srityje imasi priemonių, būtinų laisvam darbuotojų judėjimui užtikrinti; šiuo tikslu jie priima nuostatas, kaip migruojantiems samdomiems ir savarankiškai dirbantiems darbuotojams ir jų išlaikytiniams užtikrinti: a) pagal keleto valstybių įstatymus nustatomų visų prilyginamųjų laikotarpių sudėtį, kad jie įgytų ir išlaikytų teisę į socialines išmokas ir kad būtų galima apskaičiuoti tų išmokų dydį; b) socialinių išmokų mokėjimą asmenims, gyvenantiems valstybių narių teritorijose.“;

- Reglamentas yra tinkama Pasiūlymo teisinė forma. Kitomis ES antrinės teisės aktų formomis reikiamas teisinio tikrumo lygis nebūtų pasiektas. Iš teisiškai įpareigojančių ES antrinės teisės aktų formų – reglamentų, direktyvų ir sprendimų – reglamentas yra tinkamiausias, nes jis taikomas visuotinai, tiesiogiai ir privalomas visas. Įsigaliojęs reglamentas visose ES valstybėse narėse taikomas tiesiogiai ir jo nuostatų nereikia perkelti į nacionalinę teisę. Reglamentais užtikrinamas vienodas ES teisės taikymas visose ES valstybėse narėse.

- Šio Pasiūlymo tikslų nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu ES valstybės narės, veikdamos pavieniui, negalėtų tinkamai pasiekti. Į socialinės apsaugos teisių, įgytų asmenims naudojantis savo kaip ES piliečių teises laisvai judėti, apsaugą būtina taikyti ES lygmeniu suderintą požiūrį. Taip būtų išvengta ES valstybių narių susiskaidymo taikant ES teisę socialinės apsaugos teisėms, pagrįstoms iki išstojimo dienos įvykusiais faktais ar įvykiais arba iki tos dienos pasibaigusiais laikotarpiais, ir nevienodo požiūrio į atitinkamus asmenis.

Jei nebus ratifikuotas Susitarimas dėl Jungtinės Karalystės (JK) išstojimo, nuo išstojimo dienos JK nebebus taikoma ES teisė, įskaitant ir socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentus, ir JK taps trečiąja šalimi. Tai reiškia, kad socialinės apsaugos teisės nebus garantuojamos ES piliečiams, kuriems situacijose, susijusiose su JK, yra ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai (pvz., jei jie dirbo arba gyveno JK, kol ji buvo ES valstybė narė), taip pat JK piliečiams, kuriems yra ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai. Šiuo pasiūlymu siekiama sušvelninti tam tikrus neigiamus JK išstojimo iš ES padarinius tuo atveju, jei su JK nebūtų sudarytas joks susitarimas.

Svarbu užtikrinti, kad asmenys, kurie iki išstojimo dienos kaip ES piliečiai pasinaudojo savo teise laisvai judėti ES, išlaikytų savo socialinės apsaugos teises, pagrįstas faktais ir įvykiais, kurie įvyko iki išstojimo dienos, kai JK dar buvo ES valstybė narė, taip pat iki tos dienos pasibaigusiais draudimo, (savarankiško) darbo ar gyvenimo šalyje laikotarpiais. Tam tikri koordinavimo reglamentuose įtvirtinti pagrindiniai socialinės apsaugos koordinavimo principai (t. y., asimiliavimo, sumavimo, vienodo požiūrio), taip pat šio reglamento nuostatos dėl praktinio šių principų įgyvendinimo (pvz., proporcingo (pro rata) senatvės pensijos apskaičiavimo) tiems asmenims turėtų būti taikomi ir toliau, jei susiję faktai ar įvykiai įvyko arba draudimo laikotarpiai buvo įgyti iki JK išstojimo dienos. Tas pats principas turėtų būti taikomas ir asmenų be pilietybės bei pabėgėlių, kuriems situacijose, susijusiose su JK, yra ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai, socialinės apsaugos teisėms. Prie visų pirmiau nurodytų kategorijų taip pat priskiriami šeimos nariai ir maitintojo netekę asmenys.

Kadangi JK taps trečiąja šalimi, kiti socialinės apsaugos koordinavimo principai ir taisyklės (pvz., dėl išmokų eksporto, tolesnio ligos išmokų natūra teikimo ir nuostatų dėl taikytinų teisės aktų) po JK išstojimo dienos nebebus taikomi. ES valstybės narės negali sudaryti ir taikyti dvišalių susitarimų, taikytinų į šio reglamento taikymo sritį patenkančioms situacijoms. Pasiūlymas būtų taikomas visoms Reglamento (EB) Nr. 883/2004 3 straipsnyje išvardytoms socialinės apsaugos sritims ir apimtų vienodo požiūrio principą, asimiliacijos ir draudimo laikotarpių sumavimo principus.

2019 m. kovo 27 d. posėdyje kaip specializuotas Komitetas apsvarstė **EK komunikatą EP, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos centriniam bankui ir Eurogrupei „2019 m. Europos semestras. Struktūrinių reformų pažangos vertinimas, makroekonominio disbalanso prevencija ir naikinimas ir pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 atliktų nuodugnių apžvalgų rezultatai“ (Nr. KOM(2019)150 galutinis / Nr. ES-19-35)** ir prie šio komunikato pridėdamą EK tarnybų darbinį dokumentą „Šalies ataskaita. Lietuva 2019“ (Nr. SWD(2019)1014 galutinis) (pasiūlymas labai aktualus Lietuvai). Komitetas nepritarė LR pozicijai (parengė Finansų ministerija) EK komunikatui Nr. KOM(2019)150, tačiau pritarė LR pozicijai (parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerija) EK tarnybų darbiniam dokumentui Nr. SWD(2019)1014, atsižvelgiant į tai, kad:

- EK pastabos dėl Lietuvos įgyvendinamų Tarybos rekomendacijų kiekvienais metais iš esmės kartojasi;
- Lietuva, įgyvendindama 2018 m. jai skirtas Tarybos rekomendacijas, padarė nedidelę pažangą;

- Lietuvos mokesčių ir išmokų sistema turi vieną menkiausių poveikių pajamų nelygybės mažinimui visoje ES; Lietuvos situacija su pajamų nelygybe, skurdu ir socialine atskirtimi yra kritinė; 2019 m. mokestiniai pokyčiai beveik neturės poveikio pajamų nelygybei;

- LR pozicijoje EK tarnybų darbiniam dokumentui nurodytos LR Vyriausybės siūlomos priemonės EK nurodytoms problemoms spręsti yra nepakankamos (jos šių problemų neišspręs);

- Būtų tikslinga, kad ataskaitoje EK vertintų ir tai, kaip jos pateiktos iniciatyvos, kuriomis siūloma spręsti Tarybos rekomendacijose nurodytas problemas, įtakotų šių problemų sprendimą, ir kokių pozicijų laikosi ES valstybės narės, svarstydamos šias iniciatyvas.

ES valstybių narių ataskaitose yra pateikiamas EK vertinimas, kaip jos įgyvendina joms 2018 m. skirtas Tarybos rekomendacijas, taip pat pateikiami išsamios apžvalgos rezultatai (Lietuvai neatliekama) apie makroekonominius disbalansus, kurie buvo identifikuoti 2019 m. Įspėjimo mechanizmo ataskaitoje. Šalies ataskaitoje pažymėta, kad Lietuva, įgyvendindama 2018 m. skirtas Tarybos rekomendacijas, padarė nedidelę pažangą. Tarp pagrindinių išvadų pažymima, kad Lietuva turi vieną žemiausių mokesčių ir BVP santykių ES. 2017 m. surinktų mokesčių santykis sudarė 29,5% BVP, ES vidurkis sudarė - 39,0%. Be to, pažymima, kad Lietuvos mokesčių ir išmokų sistema turi vieną menkiausių poveikių pajamų nelygybės mažinimui visoje ES. Tuo tarpu Lietuvos Socialinėje švieslentėje yra nurodoma, kad situacija su pajamų nelygybe, skurdu ir socialine atskirtimi yra kritinė. Pažymėta, kad 2019 m. mokestiniai pokyčiai beveik neturės poveikio pajamų nelygybei, tačiau pasiekta nedidelė pažanga mažinant skurdą dėl padidintų vaiko pinigų ir minimalių pajamų. Taip pat pažymima, kad Lietuva padarė tam tikrą pažangą kovoje su mokesčių vengimu, tačiau mokestinių prievolių vykdymas išlieka žemas, o mokesčių bazės plėtime pažangos nebuvo. Tarp pagrindinių išvadų taip pat buvo pažymėta, kad Lietuva ir toliau vykdo tvarią fiskalinę politiką, o jos verslo aplinka yra palanki. Kalbant apie finansinį sektorių pažymėta, kad Lietuvos bankų sistema stabili ir gerai kapitalizuota. MVĮ ir startuoliai dažnai susiduria su sunkumais siekiant gauti finansavimą nepaisant to, kad finansavimo prieinamumas pagerėjo. Finansavimo spragos - aukštos ir augančios, ypač rizikos kapitalui ir startuoliams. Taip pat paminėta su FinTech susijusi rizika - kibernetinės atakos, pinigų plovimas, virtualių valiutų kursų svyravimai. Išlieka ypač aktualu efektyviai spręsti Lietuvos augimo potencialą ribojančius iššūkius, susijusius su sparčiai mažėjančiu darbingo amžiaus žmonių skaičiumi, produktyvumo augimo išlaikymu ir stiprinimu, kompetencijų trūkumais. Pažymima, kad Lietuvos švietimo sistemos rezultatai yra prasti ir ši sistema neefektyvi, nors ir bandoma ją reformuoti. Sveikatos apsaugos finansavimas žemas, o gyvenimo trukmė yra viena trumpiausių visoje ES. Nepaisant to, kad pensijų sistemos tvarumas pagerėjo, išlieka pensijų adekvatumo klausimas, pensijų sistema nesugeba apsaugoti žmonių nuo skurdo senatvėje, o jos finansavimas vienas žemiausių visoje ES. Priedas D – Lietuvos ir EK tarnybų dialogo rengiant sanglaudos politikos fondų programavimą pagrindas. Jame pateikiama preliminarinė Komisijos tarnybų nuomonė dėl prioritetinių investicijų sričių ir bendrųjų sąlygų, kad būtų veiksmingai įgyvendinta 2021–2027 m. sanglaudos politika. Pagrindinės išskirtos sritys: moksliniai tyrimai, inovacijos, pažangiausių technologijų įsisavinimas, konkurencingumas; Energetinis efektyvumas ir atsinaujinantys energijos šaltiniai; Trans-Europinis transporto tinklas; Užimtumo galimybės ir socialinės ekonomikos skatinimas (švietimas, mokymasis, persikvalifikavimas, sveikatos apsauga, ilgalaikė slauga); Demografinių problemų bei socialinės ir ekonominės atskirties sprendimas.

D priede EK pasiūlytos 2021-2027 m. preliminarios prioritetinės investavimo sritys Lietuvoje iš esmės atitinka pagrindines Lietuvos investavimo kryptis ir atliepia egzistuojančias problemas. Vis dėlto, manome, jog turėtų būti sudarytos galimybės ir užtikrintas lankstumas, numatant

investicijas ne tik į tas sritis, kuriose Lietuva susiduria su iššūkiais, bet taip pat į sritis, kurios leistų stiprinti Lietuvos ekonominį potencialą ir didinti šalies konkurencingumą. Taip pat, atsiradus naujiems iššūkiams, turi būti sudarytos sąlygos investuoti ir į kitas sritis, kurios nenurodytos D priede.

Lietuva iš esmės pritaria EK parengtai 2019 m. šalies ataskaitai. EK identifikuoti pagrindiniai iššūkiai bus įvertinti rengiant 2019 m. Nacionalinę reformų darbotvarkę bei 2019 m. Stabilumo programą. Pritaria priede D išskirtiems prioritetams.

2019 m. balandžio 17 d. posėdyje kaip specializuotas Komitetas apsvartė **Judumo dokumentų rinkinį I**, kurį sudaro EK pasiūlymas dėl EP ir Tarybos reglamento, kuriuo, derinant prie sektoriaus pokyčių, iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1071/2009 ir Reglamentas (EB) Nr. 1072/2009 (Nr. KOM(2017)281 galutinis / ES-17-91), EK pasiūlymas dėl EP ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiami Reglamente (EB) Nr. 561/2006 nustatyti būtiniausi reikalavimai dėl maksimalios kasdienio bei kassavaitinio vairavimo trukmės, minimalių pertraukų ir kasdienio bei kassavaitinio poilsio laikotarpių ir Reglamente (ES) Nr. 165/2014 nustatyti reikalavimai dėl vietos nustatymo tachografais (Nr. KOM(2017)277 galutinis / ES-17-85) ir EK pasiūlymas dėl EP ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/22/EB nuostatos dėl vykdymo užtikrinimo reikalavimų ir nustatomos konkrečios su Direktyva 96/71/EB ir Direktyva 2014/67/ES susijusios kelių transporto vairuotojų komandiravimo taisyklės (Nr. KOM(2017)278 galutinis / ES-17-86) (pasiūlymas labai aktualus Lietuvai).

Atkreipdamas dėmesį į tai, kad:

- Lietuvos krovinių vežimo kelių transportu vairuotojai ir jų atstovai nuolat skundžiasi netinkamomis darbo sąlygomis. Tarp Darbo ginčių komisijoje nagrinėjamų prašymų, gautų iš krovinių vežimo kelių transportu sektoriaus dalyvių, daugiausiai yra reikalavimų dėl darbo užmokesčio, taip pat nemažai – dėl žalos atlyginimo. Tarp Valstybinėje darbo inspekcijoje nagrinėjamų šio sektoriaus dalyvių prašymų daugiausiai yra reikalavimų dėl darbo laiko apskaitos ir dėl darbo laiko režimo;

- neužtikrinama vairuotojų tinkama socialinė apsauga (ligos pašalpos, tėvystės ar vaiko priežiūros išmokų, būsimos pensijos dydis, kt.) dėl to, kad didžiąją dalį krovinių vežimo kelių transporto vairuotojų gaunamų pajamų sudaro komandiruočių dienpinigiai, nuo kurių nėra skaičiuojami mokesčiai ir įmokos, – tai rodo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos ir Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenys;

- krovinių kelių transporto ekonominės veiklos sektoriuje ir toliau išlieka didelė nedeklaruoto darbo rizika, – tai parodė Valstybinės darbo inspekcijos 2018 metais transporto sektoriaus įmonėse atlikti patikrinimai;

Laikydamasis savo ankstesnių sprendimų, priimtų 2017 m. rugsėjo 20 d. – dėl Europos Komisijos pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiami Reglamente (EB) Nr. 561/2006 nustatyti būtiniausi reikalavimai dėl maksimalios kasdienio bei kassavaitinio vairavimo trukmės, minimalių pertraukų ir kasdienio bei kassavaitinio poilsio laikotarpių ir Reglamente (ES) Nr. 165/2014 nustatyti reikalavimai dėl vietos

nustatymo tachografais (Nr. COM(2017)277 galutinis) ir dėl Europos Komisijos pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/22/EB nuostatos dėl vykdymo užtikrinimo reikalavimų ir nustatomos konkrečios su direktyva 96/71/EB ir Direktyva 2014/67/ES susijusios kelių transporto vairuotojų komandiravimo taisyklės (Nr. COM(2017)278 galutinis) – kuriais Komitetas pritarė šiems Pasiūlymams ir pasiūlė pakeisti abiejų Lietuvos Respublikos pozicijų (toliau – Pozicijų) dėl abiejų Pasiūlymų atitinkamus punktus (išbraukiant jų formuluotes ir įrašant Lietuvos Respublikos pritarimą Pasiūlymams ir atitinkamai pakeičiant Pozicijų kitų punktų formuluotes, suderinant jas su keičiamais Pozicijų atitinkamais punktais);

Komitetas pasiūlė atitinkamai pakeisti Lietuvos Respublikos poziciją dėl Judumo dokumentų rinkinio I.

2019 m. balandžio 26 d. posėdyje kaip specializuotas Komitetas apsvarstė **2019 metų Nacionalinę reformų darbotvarę (NRD)**. Joje apibendrinamos svarbiausios vykdomos ir planuojamos vykdyti struktūrinės reformos, kuriomis siekiama įveikti didžiausius ekonomikos ir socialinės politikos iššūkius, kylančius Lietuvai, kaip ES valstybei narei, dalyvaujant Europos ekonominės politikos koordinavimo semestre (Europos semestras). Siekdamas ekonomikos augimo ir užimtumo didėjimo, valstybės narės kasmet NRD, kuriose išdėstytos numatytos struktūrinės reformos, teikia EK. NRD pateikti Vyriausybės veiksmai, kurių imtasi įgyvendinant 2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendaciją dėl 2018 metų Lietuvos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 metų Lietuvos stabilumo programos (Rekomendacija), iš jų - užtikrinti ilgalaikį pensijų sistemos tvarumą ir kartu spręsti pensijų adekvatumo klausimą; gerinti švietimo ir mokymo sistemos, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę, veiksmingumą ir atitiktį darbo rinkos poreikiams; gerinti mokesčių ir socialinių išmokų sistemos struktūrą siekiant mažinti skurdą ir pajamų nelygybę.

2018 m. parengtas 2018–2019 metų ES Tarybos rekomendacijos Lietuvai įgyvendinimo priemonių planas, kurio įgyvendinimas kartu yra Vyriausybės 2018 metų veiklos ataskaitos priedas.

NRD parengta atsižvelgiant į EK komunikatą „2019 m. metinė augimo apžvalga“, į visai ES nustatytus prioritetus – užtikrinti kokybiškas investicijas ir nukreipti jas į spragas mokslinių tyrimų ir inovacijų, švietimo, mokymo, įgūdžių ir infrastruktūros srityse; sutelkti dėmesį į reformas, kurios didina našumo augimą, integraciją ir institucinę kokybę; užtikrinti makrofinansinį stabilumą ir patikimus viešuosius finansus. NRD pateikiami svarbiausi Vyriausybės veiksmai siekiant įveikti iššūkius, įvardytus EK tarnybų darbiname dokumente „Šalies ataskaita. Lietuva 2019“.

NRD sudaro makroekonominio poveikio kontekstas ir scenarijus, pagrindinius ekonomikos iššūkius sprendžiančios politikos priemonės, informacija apie strategijos „Europa 2020“ tikslų įgyvendinimą, tarpinstitucinis bendradarbiavimas bei socialinių ir ekonominių partnerių įtraukimas.

2019 m. gegužės 29 d. posėdyje kaip specializuotas Komitetas apsvarstė **EK ataskaitą EP ir Tarybai dėl Direktyvos 2011/98/ES dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų šalių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje pateikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių darbuotojų bendrų teisių (Nr. KOM(2019)160 galutinis / ES-19-41).**

Vienas iš ilgalaikių ES įsipareigojimų - skatinti trečiųjų šalių piliečių integraciją ir nediskriminavimą. Norint pasiekti šį tikslą, ši Direktyva yra labai svarbi priemonė. Nuo 2013 m. pabaigos, kai pasibaigė jos perkėlimo į nacionalinę teisę terminas, EK pradėjo keletą pažeidimo nagrinėjimo procedūrų ir keitėsi informacija su valstybėmis narėmis, siekdama užtikrinti, kad jos tinkamai perkeltų Direktyvą į nacionalinę teisę ir įgyvendintų jos nuostatas.

Vienas iš pagrindinių Direktyvos aspektų – vieno langelio principu grindžiamo mechanizmo sukūrimas nacionaliniu lygmeniu. Tai ypač svarbu kalbant apie valdžios institucijų organizacinę struktūrą, kai už leidimų dirbti ir gyventi išdavimą trečiųjų šalių piliečiams yra atsakingos skirtingos valdžios institucijos, t. y. vidaus reikalų ministerija ir darbo ministerija. Visos valstybės narės, siekdamos sukurti tokį mechanizmą, deda daugiau pastangų. Vis dėlto vis dar kyla su procedūra susijusių sunkumų. Likusios problemos daugiausia susijusios su įvairiomis reikiamomis administracinėmis priemonėmis, laiku, kurio reikia atvykimo vizoms ir leidimams dirbti gauti, ir tam tikrų procedūrinių garantijų laikymusi.

Direktyva trečiųjų šalių piliečiams, turintiems vieną leidimą, taip pat užtikrinama daugiau teisių ir skatinama taikyti nediskriminavimo principą. Nuostatos, susijusios su vienodu požiūriu, – viena iš pagrindinių ES teisėtos migracijos sistemos dalių. Dauguma ES valstybių narių laikosi nuostatų dėl vienodo požiūrio ir ribotai taiko nuostatas, kuriomis leidžiama apriboti tam tikras teises. Vis dėlto ataskaitoje teigiama, kad esama tam tikrų Direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę trūkumų (pavyzdžiui, keliose valstybėse narėse siaurai aiškinamos vienodo požiūrio nuostatos), dėl kurių ES ir nacionaliniu lygmenimis turėtų būti imamasi tolesnių veiksmų. Iš teisėtos migracijos sistemos tinkamumo patikros matyti, kad trečiųjų šalių piliečiams trūksta informacijos apie galimybę gauti vieną leidimą ir su juo susijusias teises.

EK ir toliau stengsis užtikrinti, kad Direktyva būtų tinkamai perkelta į nacionalinę teisę ir įgyvendinama visoje ES. Kad pasiektų šį tikslą, EK visapusiškai naudosis jai pagal Sutartį suteiktais įgaliojimais, be kita ko, prirėkus pradės pažeidimo nagrinėjimo procedūras. Kartu EK toliau bendradarbiaus su valstybėmis narėmis techniniu lygmeniu. Būtų galima išsamiau aptarti ir išaiškinti kai kuriuos teisinius ir techninius klausimus, pavyzdžiui, vizų ir darbo rinkos tyrimų reikalavimus, vienodo požiūrio principo taikymo sritį ir klausimus, susijusius su leidimų forma ir juose pateiktina informacija. Be to, vieno leidimo turėtojai turėtų būti geriau informuojami apie jiems Direktyva suteikiamas teises. EK kuo geriau naudosis esamomis interneto svetainėmis, daugiausia pasitelkdama atnaujintą Imigracijos portalą, taip pat skatins ES valstybes nares ir joms padės pradėti informuotumo didinimo kampanijas, kurių metu galimi pareiškėjai būtų informuojami apie teises gauti vieną leidimą ir susijusias procedūras.

2019 m. gegužės 29 d. posėdyje kaip specializuotas Komitetas apsvarstė **EK ataskaitą Tarybai „Tarybos rekomendacijos dėl ilgalaikių bedarbių integracijos į darbo rinką vertinimas“.**

Ataskaitoje pažymima, kad atsižvelgiant į demografines tendencijas, įtemptą padėti darbo rinkose ir sparčiai kintančias darbo rinkos sąlygas, labai svarbu užtikrinti, kad dirbtų visi, kurie gali dirbti. Kad geriau įgyvendintų šią 2016 m. priimtą rekomendaciją, valstybės narės galėtų dėti daugiau pastangų toliau išsivadytose srityse:

- Aktyvesnė registracija (didinti užimtumo ir socialinių tarnybų pajėgas užmegzti ryšius su neaktyviais asmenimis; rengiant informavimo priemones įtraukti pilietinę visuomenę, vietos subjektus ir pačius bedarbius; daugiau dėmesio skirti prevencijai, pasitelkiant išankstinio perspėjimo sistemas, įgūdžių poreikių prognozes ir darbo jėgos pasiūlos ir paklausos derinimą);

- Individualios paramos kokybės gerinimas (didinti valstybinių užimtumo tarnybų pajėgas anksti teikti individualiems poreikiams pritaikytą ir holistinę paramą; užtikrinti, kad ilgalaikiams bedarbiams siūlomos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės būtų tikslinės ir pritaikytos prie jų poreikių);

- Nuolatinis teikiamų paslaugų koordinavimas (sparčiau steigti vieno langelio principu veikiančias įstaigas, šiuo tikslu užtikrinant politinę paramą, institucinius pokyčius ir teisės aktų pakeitimus, kad organizacijos galėtų keistis duomenimis ir koordinuoti savo veiksmus, pavyzdžiui, susiejant įvairius registrus);

- Aktyvesnis darbdavių dalyvavimas (didinti VUT darbdaviams teikiamų paramos po įdarbinimo paslaugų spektrą, be kita ko, užmezgant tvirtus partnerystės ryšius su pilietinės visuomenės organizacijomis ir socialiniais partneriais; remti socialinių įmonių, ilgalaikiams bedarbiams suteikiančių darbo ir mokymosi galimybių, plėtrą; skatinti remiamąjį įdarbinimą ir darbo vietų pritaikymo metodus);

- Stebėsena (toliau gerinti duomenų, įskaitant duomenis apie pažeidžiamų grupių aprėptį, kokybę ir išsamumą; užtikrinti išsamesnius duomenis apie tolesnius veiksmus, kad būtų galima stebėti rezultatų tvarumą).

EK gali padėti valstybėms narėms geriau įgyvendinti šią rekomendaciją:

- stebėdama individualių vertinimų ir grįžimo į darbo rinką susitarimų kokybės aspektus, padedant VUT tinklui;

- išnagrinėdama būdus, kaip būtų galima stebėti paslaugų integravimo lygį ir vieno langelio principu veikiančių įstaigų steigimo padėtį, taip pat toliau gerinti duomenų, įskaitant duomenis apie pažeidžiamų grupių aprėptį, kokybę ir išsamumą;

- nustatydama veiksmingos aktyvios darbo rinkos politikos kokybės kriterijus, grindžiamus Užimtumo komiteto atliekama aktyvios darbo rinkos politikos lyginamąja analize;

- skatindama tarpusavio mokymąsi pasitelkiant VUT tinklą, ESF komitetą, tarpusavio vertinimus ir kitus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus;

- naudodamasi Užimtumo ir socialinių inovacijų programa, siekiant: skatinti su darbdaviais, socialinės paramos tarnybomis ir pilietinės visuomenės organizacijomis atlikti politikos eksperimentus; remti ilgalaikiams bedarbiams skirtų programų ir priemonių politinio poveikio vertinimus valstybėse narėse;

- skatindama naudotis Europos struktūriniais ir investicijų fondais, visų pirma Europos socialiniu fondu, Paramos struktūrinėms reformoms tarnyba, taip pat būsimuoju „Europos socialiniu fondu +“, reformų įgyvendinimo priemone ir programa „InvestEU“, siekiant: teikti finansinę paramą ilgalaikiams bedarbiams skirtoms priemonėms, taip pat priemonėms, kuriomis siekiama didinti įsidarbinamumą ir integraciją į darbo rinką, visų pirma kalbant apie asmenis, kuriems kyla pavojus būti išstumtiems iš darbo rinkos; padėti stiprinti įvairių tarnybų, dirbančių su ilgalaikiais bedarbiais, gebėjimus, įskaitant investicijas į vieno langelio principu veikiančių įstaigų organizaciją ir IT infrastruktūrą.

2019 m. birželio 19 d. Komitetas apsvaustęs **EK komunikatą EP, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Veiksmingesnis socialinės politikos sprendimų priėmimas: sričių, kuriose bus plačiau taikoma kvalifikuota balsų dauguma, nustatymas“ (Nr. KOM(2019)186 galutinis / ES-19-47)** (pasiūlymas labai aktualus Lietuvai), pritarė LR pozicijai (rengė Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) ir pasiūlė ją patikslinti.

Iki jo 2018-2019 m. buvo priimti 3 susiję komunikatai: dėl bendros užsienio ir saugumo politikos, dėl apmokestinimo, dėl energetikos ir klimato.

Iki šiol dauguma sprendimų socialinės politikos srityje priimami taikant įprastą teisėkūros procedūrą, pagal kurią Taryba (priimdama sprendimą kvalifikuota balsų dauguma) ir EP veikia kaip lygiaverčiai teisės aktų leidėjai. ES socialinių reikalų politikos formavimas labai skiriasi nuo kitų sričių, būtent apmokestinimo ir bendros užsienio ir saugumo politikos, kuriose vis dar taikomas vienbalsiškumas. Kitas ypatumas yra tas, kad Komisija prieš pateikdama socialinės srities pasiūlymus privalo konsultuotis su socialiniais partneriais. Be to, socialiniai partneriai gali derėtis dėl susitarimų, kurie gali būti įgyvendinami arba autonomiškai pagal nacionalinę praktiką, arba jų prašymu įgyvendinami ES lygiu Tarybai priimant sprendimą. Komunikatu EK prašo EP, Europos Vadovų Tarybos, Tarybos, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto, Regionų komiteto, socialinių partnerių ir visų suinteresuotųjų subjektų dalyvauti atvirose diskusijose dėl aktyvesnio kvalifikuotos balsų daugumos ir įprastos teisėkūros procedūros taikymo socialinės politikos srityje remiantis Komunikatu

EK siekia ES sprendimų priėmimo procesą socialinėje politikoje padaryti savalaikį, greitesnį, veiksmingesnį ir lankstesnį, kad būtų galima reaguoti į sparčius pokyčius visuomenėje ir darbo rinkose. Tose srityse, kuriose vis dar taikomas vienbalsiškumas, perėjus prie kvalifikuotos balsų daugumos ir įprastos teisėkūros procedūros, sprendimų priėmimo procesas ES tikrai taptų labiau savalaikis, lankstesnis ir veiksmingesnis. Šis perėjimas taip pat

paskatintų kompromiso kultūrą ir taptų lengviau priimti sprendimus, atitinkančius piliečių ir visos ES ekonomikos poreikius, ir taip pat būtų užtikrinta sąžininga bendroji rinka.

Daugelyje socialinės politikos sričių, kuriose ES turi įgaliojimus imtis veiksmų, jau taikoma kvalifikuota balsų dauguma ir taikoma įprasta teisėkūros procedūra. Tačiau, tam tikrose ES socialinės politikos srityse vis dar taikomas vienbalsiškumas Taryboje ir speciali teisėkūros procedūra, kurioje Europos Parlamentui nesuteikiamas lygiavertis bendro sprendimo priėmėjo vaidmuo, kokį turi Taryba. Šios sritys yra: nediskriminavimas dėl įvairių priežasčių (lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ir seksualinės orientacijos); darbuotojų socialinis draudimas ir socialinė apsauga (išskyrus tarpvalstybinius atvejus); darbuotojų socialinė apsauga nutraukus darbo sutartį; atstovavimas darbuotojų ir darbdavių interesams bei šių interesų kolektyvinis gynimas; ES teritorijoje teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių piliečių įdarbinimo sąlygos.

Perėjimas prie kvalifikuotos balsų daugumos yra visiškai kontroliuojamas valstybių narių. Tam, kad būtų taikomos nuostatos dėl veiksmingesnės socialinės politikos sprendimų priėmimo, Europos Vadovų Taryba arba Taryba turi priimti vieningą sprendimą. Be to, pagal bendrąją nuostatą (ES sutarties 48 straipsnio 7 dalis) perėjimui prie kvalifikuotos balsų daugumos ir įprastos teisėkūros procedūros turi pritarti visi nacionaliniai parlamentai ir Europos Parlamentas

Nusprendus taikyti nuostatą dėl Veiksmingesnės socialinės politikos sprendimų priėmimo nediskriminavimo ir darbuotojų socialinio draudimo ir socialinės apsaugos srityse Europos Vadovų Taryba turėtų tuo tikslu priimti sprendimą pagal ES sutarties 48 straipsnio 7 dalį, kaip nurodyta Komunikato 4 skirsnyje.

LR pritardama EK siekiui ES sprendimų priėmimo procesą socialinėje politikoje padaryti savalaikį ir veiksmingesnį, kad būtų galima greitai reaguoti į sparčius pokyčius visuomenėje ir darbo rinkose, neigiamai vertina siūlomą idėją vienbalsiškumą socialinės politikos sprendimų priėmime pakeisti kvalifikuota balsų dauguma. Kiekvienoje valstybėje narėje teisinės sistemos, socialinės apsaugos tradicijos ir modeliai, valstybių narių išlaidos socialinei apsaugai yra labai skirtingos, todėl šios priežastys lemia skirtingus socialinės politikos prioritetus ir jų įgyvendinimą valstybėse narėse. Pagal šiuo metu galiojančią sistemą t.y. taikant vienbalsiškumą ir specialiąją teisės aktų priėmimo procedūrą, sugebama priimti kokybiškus sprendimus ES, tačiau tuo pačiu metu išklausančios visų valstybių narių pozicijas. Abejojama, kad balsavimo pakeitimai išsaugotų didelių ir mažų valstybių narių interesų balansą, ypač darbuotojų socialinio draudimo ir socialinės apsaugos srityse. Lietuva mano, kad būtina išsaugoti vienbalsiškumo principą, priimant sprendimus dėl darbuotojų socialinio draudimo ir socialinės apsaugos bei nediskriminavimo srityse, nes šiose srityse valstybių narių tradicijos yra itin skirtingos ir tik taikant vienbalsiškumo principą šiose srityse galima kompromiso keliu ir argumentuotai priimti kokybiškus sprendimus, tenkinančius visas valstybes. Dėl kitų komunikate minimų sričių pritariama, kad šiuo metu išplėtimas neduotų didelės pridėtinės vertės.

2019 m. birželio 12 d. šiuo klausimu vyko Komiteto organizuota diskusija.

2019 m. birželio 26 d. posėdyje kaip specializuotas Komitetas apsvaustęs **EK rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos „Dėl 2019 m. Lietuvos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2019 m. Lietuvos stabilumo programos“ (Nr. KOM(2019)515 galutinis / ES-19-51)** (pasiūlymas aktualus Lietuvai), pritarė LR pozicijai (rengė Ekonomikos ir inovacijų ministerija).

EK parengtoje 2019 m. Lietuvos šalies ataskaitoje pateikta Lietuvos pažanga įgyvendinant 2018 m. Tarybos rekomendacijas ir ES strategijos „Europa 2020“ tikslus. Lietuvai iškelti pagrindiniai iššūkiai: pajamų nelygybės ir skurdo mažinimas, įtraukaus augimo užtikrinimas ir investicijų didinimas, ypač į žmogiškąjį kapitalą, našumo bei darbo jėgos pasiūlos didinimas.

Lietuva pateikė EK 2019 m. Nacionalinę reformų darbotvarkę ir 2019 m. Stabilumo programą. Dėl savo tarpusavio sąsajų abi programos yra vertinamos kartu.

EK rekomenduoja Lietuvai 2019–2020 m. imtis šių veiksmų:

- Gerinti mokestinių prievolių vykdymą ir plėsti mokesčių bazę, pereinant prie šaltinių, kurių apmokestinimas mažiau kenkia augimui. Imtis priemonių dėl pajamų nelygybės, skurdo ir socialinės atskirties, įskaitant mokesčių ir išmokų sistemos tobulinimą;

- Gerinti visų švietimo ir mokymo sistemos lygių kokybę ir veiksmingumą, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi. Gerinti sveikatos priežiūros sistemos kokybę, prieinamumą ir efektyvumą;

- Sutelkti su investicijomis susijusią ekonominę politiką inovacijų, energijos ir išteklių naudojimo efektyvumo, tvaraus transporto ir energetikos tinklų sujungimo srityje, atsižvelgiant į regioninius skirtumus. Skatinti produktyvumo augimą gerinant viešųjų investicijų efektyvumą. Sukurti nuoseklią politikos sistemą, skirtą remti mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir konsoliduoti mokslinių tyrimų ir inovacijų diegimo agentūras.

Šių metų rekomendacijos Lietuvai, lyginant su 2018 m., iš esmės lieka tos pačios. Pažymėtina, kad pirmoje rekomendacijoje nebeliko nuostatų dėl ilgalaikio pensijų sistemos tvarumo ir pensijų adekvatumo. Antrojoje – dėl švietimo ir mokymo sistemos atitikties darbo rinkos poreikiams

Trečioji rekomendacija papildyta nuostata dėl ekonominės politikos inovacijų, energijos ir išteklių naudojimo efektyvumo, tvaraus transporto ir energetikos tinklų sujungimo srityje, atsižvelgiant į regioninius skirtumus.

I Rekomendacijos preambulę EK įtraukė ir informaciją apie priimtas ir vykdomas 6 svarbiausias reformas: švietimo, sveikatos apsaugos, mokestinio reguliavimo, šešėlinės ekonomikos mažinimo, socialinio draudimo (pensijų) ir inovacijų.

Lietuva pritaria rekomendacijoms. Palaikomas EK požiūris ir laikomasi nuomonės, kad siekiant ES ekonomikos modernizavimo, būtinos veiksmingos reformos, investicijų strategijos, atsakinga fiskalinė politika. 2019 m. rekomendacijose akcentuojamas investavimo poreikių nustatymas, ypatingą dėmesį skiriant regioniniams skirtumams. Lietuvai skirtose rekomendacijose atspindėti esminiai iššūkiai – pajamų nelygybės, skurdo ir socialinės

atskirties mažinimas, švietimas, sveikatos apsauga, viešųjų investicijų politika, produktyvumas, verslo ir mokslo bendradarbiavimas bei inovacijų diegimo agentūrų konsolidavimas.

Igyvendinant 2019–2020 m Lietuvai skirtas rekomendacijas, numatyti veiksmai atskirose srityse. Vienoje iš šių sričių - gerinti mokestinių prievolių vykdymą ir plėsti mokesčių bazę, pereinant prie šaltinių, kurių apmokestinimas mažiau kenkia augimui. Yra planuojama imtis priemonių dėl pajamų nelygybės, skurdo ir socialinės atskirties, įskaitant mokesčių ir išmokų sistemos tobulinimą (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Finansų ministerija). Ekonomikos ir inovacijų ministerija organizuos rekomendacijų įgyvendinimo priemonių plano 2019–2020 m. rengimą, kuris bus teikiamas EK.

### 2.3. KOMITETO PARLAMENTINĖ KONTROLĖ

2019 m. balandžio 17 d. posėdyje Socialinių reikalų ir darbo komitetas (Komitetas) svarstė klausimą **dėl tolimųjų reisų vairuotojų darbo sąlygų ir Europos Sąjungos Judumo dokumentų rinkinio I**. Ypatingas dėmesys buvo skirtas vairuotojų darbo apmokėjimo klausimui, pažymint, kad didžiąją dalį (du trečdalius) vairuotojų gaunamų pajamų sudaro dienpinigiai, nuo kurių nėra skaičiuojami mokesčiai ir įmokos, ir tik vienas trečdalis – darbo užmokestis. Tokios aplinkybės trukdo šios kategorijos asmenims gauti būsto paskolas ir neužtikrina atitinkamų socialinių garantijų (ligos, tėvystės ar vaiko priežiūros išmokos, būsimos pensijos). Darbo kodekse nustatyta, kad darbo apmokėjimo sistema darbovietėje yra nustatoma kolektyvine sutartimi, todėl SRDK paragino posėdyje dalyvavusius profsąjungų ir darbdavių atstovus kuo greičiau sėsti prie derybų stalo ir pasirašyti tolimųjų reisų vairuotojų ir jų darbdavių santykius reguliuosiančią šakinę kolektyvinę sutartį.

Valstybės institucijų atstovų (Valstybinės darbo inspekcijos, Valstybinės kelių transporto inspekcijos, Susisiekimo ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos) paprašyta prisidėti prie kolektyvinių derybų proceso, talkinti socialiniams partneriams savo patarimais, teikti metodinę pagalbą.

Komitetas nepritarė atnaujintai Lietuvos pozicijai dėl Judumo dokumentų rinkinio I (kuria nepritariama pirmininkaujančios šalies siūlomam kompromisiniam tekstui dėl visų Judumo dokumento rinkinio I pasiūlymų), laikydamasis savo ankstesnių sprendimų, priimtų 2017 metais, pritarti šio rinkinio pasiūlymais įtvirtinamomis didesnėmis vairuotojų socialinėmis garantijomis.

Po šios parlamentinės kontrolės SRDK parengė Seimo rezoliucijos „Dėl tolimųjų reisų vairuotojų socialinės padėties gerinimo“ projektą. Rezoliuciją (Nr. XIII-2100) Seimas priėmė 2019 m. gegužės 7 d.

2019 m. balandžio 10 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas, vykdydamas parlamentinę kontrolę, domėjosi **pasirengimu šeimos kortelės įvedimui**. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai informavo, jog šeimos kortelės turėtojų skaičius gali siekti iki 63 tūkst., iš jų – 33 tūkst. gausių šeimų ir 30 tūkst. šeimų, prižiūrinčių (slaugančių) neįgalųjį. Įvertinus kaimyninių šalių patirtį, nuspręsta, kad šeimos kortelės įgyvendinime turėtų dalyvauti trys grandys – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, kurios tikslas užtikrinti teisinę aplinką, Socialinių paslaugų priežiūros departamentas – ministerijos įgaliota institucija, atsakinga už kortelės administravimą ir konkurso būdu atrinkta nevyriausybinė organizacija, kuri dalyvautų įgyvendinant šeimos kortelės programą. Šiai organizacijai būtų suteikta galimybė atlikti šeimos kortelių viešinimą ir partnerių paiešką rinkoje, pritraukti šeimos kortelių dalyvius, išduoti šeimos korteles jų gavėjams per savo tinklus regionuose.

Numatoma, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas bus atsakingas už viešųjų pirkimų dėl šeimos kortelės, mobiliosios šeimos kortelės programos ir specialaus ženklų gamybos organizavimą, interneto svetainės sukūrimą ir palaikymą, kortelių išdavimą, informavimą ir konsultavimą, sutarčių su šeimos kortelių dalyviais pasirašymą, nevyriausybines organizacijos, dalyvaujančios įgyvendinant kortelės programą, atranką bei dalyvių (viešųjų paslaugų ir lengvatų) paiešką.

*2018 m. birželio 30 d. priimtame Šeimos kortelės įstatyme [Nr. XIII-1406](#), kuris įsigalioja 2019 m. liepos 1 d., numatomas nuolaidų ir lengvatų kortelės įdiegimas. Kortelė suteiktą teisę gausioms, t. y. tris ir daugiau vaikų auginančioms šeimoms, ir neįgaliosioms prižiūrinčioms šeimoms palankesnėmis sąlygomis naudotis tam tikru prekių ir paslaugų rinkiniu. Šeimos kortelės turėtojams galėtų būti taikomos nuolaidos maisto ir kitoms prekėms, transporto, sporto ir laisvalaikio, vaikų užimtumo ir kt. paslaugoms.*

*Gausių šeimų kortelė taikoma kaimyninėse šalyse – Lenkijoje ir Latvijoje, taip pat Estijoje, Ispanijoje, Italijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje.*

2019 m. gegužės 8 d. posėdyje Komitetas svarstė **valstybinio audito ataskaitą Nr. VA-1 „Ar savivaldybių vykdomų funkcijų sistema sudaro sąlygas joms veikti efektyviai?“**.

Valstybės kontrolės atliktas auditas „Ar savivaldybių vykdomų funkcijų sistema sudaro sąlygas joms veikti efektyviai?“ atskleidė, kad savivaldybių vykdomų funkcijų ir jų finansavimo sistema nėra orientuota į gyventojų poreikius. Audito rezultatai parodė, kad nėra vertinama, kuriuo valdymo lygiu (valstybės ar vietos savivaldos) ir kokios rūšies funkcijas vykdančios (savarankiškosios ar valstybės perduotas savivaldybėms), gyventojų poreikiai ir lūkesčiai bus atliepti geriausiai, o viešieji finansai naudojami racionaliausiai. Funkcijų priskyrimas vienam iš valdymo lygių savaime neužtikrina geresnio paslaugų prieinamumo ir išteklių naudojimo. Audito metu nustatyta, kad nėra žinoma, kiek iš tikrųjų kainuoja valstybinių funkcijų vykdymas, nes valstybės biudžeto lėšų poreikio apskaičiavimo metodikos nepadedą objektyviai ir pagrįstai nustatyti, kokia suma reikalinga.

Įstatymais savivaldybėms perdavus valstybines funkcijas, turi būti numatomos ir joms reikalingos lėšos, tačiau audito rezultatai parodė, kad trečdaliui valstybinių funkcijų valstybės skiriamų lėšų nepakanka, todėl savivaldybės funkcijų vykdymą finansuoja savo biudžetų lėšomis. Kiek iš viso

savivaldybių biudžetų lėšų panaudota valstybinių funkcijų finansavimui, valstybė nežino, nes funkcijas kuruojančios institucijos nekaupia tokios informacijos.

Savarankiškųjų funkcijų vykdymas turi būti finansuojamas savivaldybių biudžetų lėšomis, bet 162,9 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų skirta vykdyti savarankiškas funkcijas, neatlikus šio finansavimo naudos ir poveikio vertinimo, nenustačius konkrečių ir pamatuojamų tikslų, kurių savivaldybės turi pasiekti. Todėl nežinoma, ar skirtos valstybės biudžeto lėšos prisidėjo prie geresnės gyventojams teikiamų paslaugų kokybės.

Igyvendinus audito metu pateiktas rekomendacijas, tarp pirmiausių sričių, bus atlikta socialinių paslaugų planavimo ir teikimo peržiūra: įvertintas jų skirstymo į valstybines ir savivaldybių funkcijas tikslingumas, nustatyti šio skirstymo esminiai kriterijai, vėliau bus peržiūrimos ir kitos funkcijos. Taip pat bus nustatyta tvarka, kaip, skiriant valstybės biudžeto lėšas, savivaldybėms nustatomi regionams ir savivaldybėms priskiriami tikslai, siektini rodikliai ir rezultatai.

2019 m. gegužės 15 d. posėdyje komitetas, vykdydamas parlamentinę kontrolę, svarstė [Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus](#) bei [Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos](#) prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) **2018 metų veiklos ataskaitas**.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė Edita Žiobienė, pristatydamą ataskaitą, akcentavo teigiamas tendencijas, kuomet vaiko teisių apsaugai visuomenė teikia vis daugiau dėmesio ir todėl labai išaugo besikreipiančiųjų į įstaigą dėl konsultacijų šiais klausimais skaičius. Akcentuodama problemines vaiko teisių apsaugos sritis, kontrolierė atkreipė dėmesį į skundus dėl patyčių mokyklose, specialiųjų poreikių vaikų ugdymo trūkumus, higienos normų nepaisymą nustatant vaikų skaičių darželiuose, vaikų skiepavimo klausimus, globojamų vaikų turtinių teisių apsaugą, ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų apgyvendinimą mokyklų bendrabučiuose, pažymėdama, kad taip kartais sprendžiamos ne vaiko apgyvendinimo, o šeimos socialinės problemos.

Aptariant esmines vaiko teisių apsaugos srityje kylančias problemas, pažymėtas ne vienerius metus akcentuojamas poreikius atitinkančių kompleksinių paslaugų ir pagalbos vaikui bei jo šeimai trūkumas, ypač stokojama psichologinės pagalbos. Atkreiptas dėmesys į ilgus teismo psichiatrijos ir teismo psichologijos ekspertizų atlikimo terminus, kurie turi neigiamų pasekmių vaikams ir lemia ilgesnę vaiko laikinosios globos (rūpybos) trukmę.

Komitetas ketina tęsti parlamentinę kontrolę iškilusiais problemiškesniais vaiko teisių apsaugos užtikrinimo klausimais.

2019 m. birželio 5 d. posėdžiavęs Socialinių reikalų ir darbo komitetas aptarė **Valstybės kontrolės atlikto audito „[Ar išnaudojame ikimokyklinio ugdymo galimybes sėkmingesnei vaikų atečiai užtikrinti](#)“ išvadas**. Turimais duomenimis, vaikų iki penkerių metų amžiaus ikimokyklinis

ugdymas duoda didžiausią efektą ir ekonominę grąžą, lemia geresnius vaikų pasiekimus ateityje. Ikimokyklinio ugdymo nauda ypatingai jaučiama vaikams, augantiems nepalankioje socialinėje aplinkoje. Tačiau Valstybės kontrolė konstatavo, kad daliai vaikų šios paslaugos prieinamumas nėra užtikrinamas, ikimokyklinio ugdymo įstaigose trūksta vietų, nesukuriamos patrauklios darbo sąlygos auklėtojams, jie iš pedagogų uždirba mažiausiai.

Komitetas paprašė Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovų pateikti informaciją dėl nepalankioje socialinėje aplinkoje augančių vaikų ikimokyklinio ugdymo situacijos savivaldybėse. Gavęs minėtą informaciją, komitetas ketina tęsti parlamentinę kontrolę kartu su atsakingomis institucijomis ieškodamas audito ataskaitoje nustatytų ikimokyklinio ugdymo problemų sprendimo būdų.

2019 m. birželio 12 d. posėdyje Socialinių reikalų ir darbo komitetas domėjosi **kompleksinių paslaugų, skirtų vaikams ir šeimoms, plėtra**. Įvertinęs, kad pozityvūs pokyčiai socialinių paslaugų šeimai ir vaikui plėtros srityje vyksta, komitetas paprašė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateikti daugiau informacijos. Ją gavus planuojama tęsti šio klausimo parlamentinę kontrolę.

Vaiko ir šeimos poreikius atitinkančių paslaugų teikimas yra viena efektyviausių pagalbos šeimai priemonių, be to, svarbi prevencinė priemonė, siekiant padėti su sunkumais susiduriančioms šeimoms bei užtikrinti saugią aplinką jose augantiems vaikams.

Aptariant paslaugų šeimoms, auginančioms vaikus, 2017–2019 m. tendencijas pažymėta, kad atlikus paslaugų paklausos analizę savivaldybėse paaiškėjo, kad ši priemonė pasiteisino, paslaugos šeimoms yra reikalingos. Kaip labiausiai pageidautina įvardinta psichosocialinė pagalba, apimanti socialinę, psichologinę, psichoterapinę pagalbą bei pagalbą įveikiant priklausomybes. Taip pat yra poreikis šeimos įgūdžių ugdymui ir sociokultūrinėms paslaugoms, pozityviosios tėvystės mokymams, mediacijos pagalbai, kuomet paslaugos teikiamos neteisminiam civilinių ginčų taikinamajam tarpininkavimui.

Prioritetine išlieka vaikų dienos centrų, teikiančių nestacionarias dienos socialinės priežiūros paslaugas vaikams ir šeimoms, veikla. Finansavimas šiai sričiai išaugo nuo 3,604 mln. eurų 2017 m. iki 4,3 mln. eurų šiais metais. Valstybės biudžeto lėšomis finansuojami nevyriausybių organizacijų projektai, skirti konsultacinei pagalbai pozityviosios tėvystės klausimais teikti vaiko tėvams, įtėviams bei globėjams. Didžiausią dalį šių konsultacijų sudaro psichologinės pagalbos ir informacijos tėvams, susijusios su vaiko auklėjimu, vaiko raida ir kylančiais auklėjimo sunkumais, informacijos apie pozityviosios tėvystės auklėjimo metodus, kitas nesmurtines vaikų auklėjimo priemones teikimas.

Siekiant stiprinti socialinį darbą su šeimomis, nuo 2007 m. valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams lėšomis pradėtos finansuoti socialinių darbuotojų, teikiančių socialinę priežiūrą šeimoms, pareigybės savivaldybėse. Šių pareigybių skaičiaus savivaldybėse išaugo nuo 556 pareigybių 2007 m. iki 1184 pareigybių 2018 metais. 2019 m. šeimų socialinei priežiūrai savivaldybių biudžetams skirta 20,5 mln. eurų.

Naujos Europos ekonominės erdvės finansinio mechanizmo 2014–2021 m. Sveikatos programos rėmuose planuojama tolesnė kompleksinių paslaugų vaikui ir šeimai plėtra. Numatoma įdiegti alternatyvią socializacijos centrų programą, skirtą sunkaus elgesio vaikams ar linkusiems nusikalsti nepilnamečiams. Pasitelkus užsienio ekspertus Lietuvoje planuojama sukurti paslaugas, skirtas vaikų elgesio problemoms spręsti. Pažymėtina kita programa, kuri skirta tėvų, mokytojų ir vaikų teigiamų santykių kūrimui bei probleminio vaikų elgesio prevencijai.